
Guidelines for civil participation in political decision making

Unofficial translation into Romanian

Lignes directrices relatives à la participation civile aux décisions politiques

Traduction non officielle en roumain

Linii directoare pentru participarea civilă la procesul de luare a deciziilor politice

© Council of Europe [September 2017], original English and French versions

Text originated by, and used with the permission of, the Council of Europe. This unofficial translation is published by arrangement with the Council of Europe, but under the sole responsibility of the translator.

* * * * *

© Conseil de l'Europe [septembre 2017], versions originales en anglais et français

Le texte original provient du Conseil de l'Europe et est utilisé avec l'accord de celui-ci. Cette traduction est réalisée avec l'autorisation du Conseil de l'Europe mais sous l'unique responsabilité du traducteur.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Linii directoare pentru participarea civilă la procesul de luare a deciziilor politice

*Adoptate de Comitetul de Miniștri la 27 septembrie 2017
la cea de-a 1295-a reuniune a delegaților miniștrilor*

Declinare a responsabilității: Aceasta este o traducere neoficială în limba română, comandată de Centrul European pentru Drept Necomercial. Responsabilitatea pentru conținutul documentului aparține exclusiv autorilor. Consiliul Europei nu poartă nicio responsabilitate pentru aceasta. Traducerile oricăror materiale în alte limbi, comandate de ECNL, servesc doar în calitate de facilitare. În cazul în care apar întrebări în legătură cu exactitatea traducerii, vă rugăm să consultați versiunea oficială în limba originală a documentului.

Această traducere a fost posibilă datorită ajutorului generos al poporului american oferit prin intermediul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu neapărat reflectă poziția USAID sau a Guvernului SUA.

Linii directoare pentru participarea civilă la procesul de luare a deciziilor politice

*(Adoptate de Comitetul de Miniștri la 27 septembrie 2017
la cea de-a 1295-a reuniune a delegațiilor miniștrilor)*

Comitetul de Miniștri,

Având în vedere că participarea cetățenilor constituie esența conceptului de democrație;

Având în vedere că democrația reprezentativă, bazată pe dreptul cetățenilor de a-și alege în mod liber reprezentanții la intervale rezonabile, face parte din patrimoniul comun al statelor membre;

Având în vedere că democrația directă, bazată pe dreptul de a participa la alegeri și de a lansa și semna inițiative populare și cereri de referendum, reprezintă o tradiție de lungă durată în anumite state membre;

Având în vedere că democrația participativă, bazată pe dreptul de a încerca determinarea sau influențarea procesului de exercitare a competențelor și responsabilităților autorității publice, contribuie la democrația reprezentativă și directă și că dreptul la participarea civilă la luarea deciziilor politice trebuie să le fie asigurat persoanelor, organizațiilor non-guvernamentale (ONG) și societății civile în general;

Subliniind faptul că responsabilitatea și răspunderea pentru luarea deciziilor în cele din urmă revin autorității publice care are legitimitate democratică în acest sens;

Având în vedere următoarele texte ale Consiliului European, care contribuie la crearea unui mediu pentru participarea civilă:

- Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (ETS nr. 5) și protocoalele sale adiționale;
- Convenția Consiliului European privind accesul la documente oficiale (CETS nr. 205);
- Recomandarea [Rec\(2003\)3](#) a Comitetului de Miniștri către statele membre privind participarea echilibrată a femeilor și bărbaților la luarea deciziilor politice și publice;
- Recomandarea [CM/Rec\(2007\)14](#) a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la statutul juridic al organizațiilor non-guvernamentale din Europa;
- Codul de bune practici pentru participarea civilă la procesul de luare a deciziilor din 2009;

Având în vedere și textele care definesc dreptul de participare:

- Protocolul adițional la Carta Europeană a Autonomiei Locale privind dreptul de a participa la afacerile unei autorități locale (CETS nr. 207);
- Recomandarea [Rec\(2001\)19](#) a Comitetului de Miniștri către statele membre privind participarea cetățenilor la viața publică locală;

Fiind conștient de necesitatea consolidării în continuare a încrederii și a credibilității instituțiilor noastre democratice și fiind încrezător că extinderea posibilităților de participare a cetățenilor la procesele decizionale reprezintă o modalitate de a atinge acest obiectiv;

Încurajând statele membre să se bazeze pe punctele de vedere, informațiile și cunoștințele oferite prin participare și să dezvolte o cultură a participării efective bazată pe respectarea drepturilor omului, democrație și statul de drept,

Adoptă următoarele linii directoare și invită statele membre să le utilizeze cât mai pe larg și să asigure difuzarea acestora, în special în rândul tuturor autorităților responsabile de participarea civilă la luarea deciziilor politice sau al celor implicate în acest proces.

I. Scop

1. Scopul acestor linii directoare este de a consolida și a facilita participarea persoanelor, a ONG-urilor și a societății civile în general la luarea deciziilor politice.

II. Definiții

2. În sensul prezentelor linii directoare, se utilizează următoarele definiții:

- a. „participare civilă”: implicarea persoanelor, a ONG-urilor și a societății civile în general în procesele de luare a deciziilor de către autoritățile publice. Participarea civilă la luarea deciziilor politice se deosebește de activitățile politice în sensul angajamentului direct față de partidele politice și se deosebește de lobby în sensul intereselor de afaceri;
- b. „procesul de luare a deciziilor”: elaborarea, adoptarea, punerea în aplicare, evaluarea și reformularea unui document de politică, a unei strategii, a unei legi sau a unui act normativ la nivel național, regional sau local, sau a oricărui proces în care se ia o decizie care afectează publicul sau un segment al acestuia, de către o autoritate publică investită cu competențele corespunzătoare;
- c. „organizații non-guvernamentale” (ONG): organisme sau organizații voluntare de autogovernare înființate cu scopul de a urmări obiectivele în esență non-profit ale fondatorilor sau ale membrilor acestora, după cum este prevăzut în Recomandarea [CM/Rec\(2007\)14](#) a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la statutul juridic al organizațiilor non-guvernamentale din Europa. Acestea pot include, de exemplu, grupuri de voluntari, organizații non-profit, asociații, fundații, organizații de caritate sau grupuri comunitare și de advocacy geografice sau de interese;
- d. „societatea civilă în general”: ansamblul de persoane și grupuri organizate, mai puțin organizate și informale, prin care acestea contribuie la societate sau exprimă punctele de vedere și opiniile lor, inclusiv atunci când abordează probleme legate de încălcarea drepturilor omului, corupție și alte comportamente deviante sau când exprimă comentarii critice. Astfel de grupuri organizate sau mai puțin organizate pot include organizații profesionale și organizații locale, universități și centre de cercetare, organizații religioase și non-confesionale și apărători ai drepturilor omului;
- e. „autoritate publică”: orice organ executiv, legislativ sau administrativ la nivel național, regional sau local, inclusiv persoanele care exercită funcții executive sau funcții administrative.

III. Condiții și principii

Condiții favorabile participării civile

3. Participarea presupune ca toate părțile implicate să facă schimb de opinii în mod onest și sincer pentru a se asigura că pozițiile societății civile sunt luate în considerare în mod efectiv de autoritățile publice cu putere de decizie. Astfel, condițiile pentru participarea efectivă a cetățenilor includ:

- a. respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, statul de drept, respectarea principiilor democratice fundamentale, angajament politic, proceduri clare, spații comune pentru dialog și condiții generale bune pentru o societate civilă vitală, pluralistă și durabilă;
- b. crearea și menținerea de către statele membre a unui mediu favorabil, care să cuprindă un cadru politic, un cadru juridic (dacă este cazul) și un cadru practic, care să garanteze persoanelor, ONG-urilor și societății civile drepturi de liberă asociere, libertatea de întrunire, libertatea de exprimare și libertatea de informare;
- c. recunoașterea, apărarea și susținerea rolului societății civile într-o democrație pluralistă, a funcțiilor sale referitoare la advocacy și monitorizarea afacerilor publice și a contribuției sale la edificarea unei societăți diverse și dinamice.

Principii

4. Participarea civilă trebuie promovată și pusă în aplicare prin următoarele principii, care se aplică tuturor actorilor implicați în participarea civilă la luarea deciziilor politice:

- a. respect reciproc între toți actorii ca bază pentru interacțiune cinstită și încredere reciprocă;
- b. respectarea independenței ONG-urilor indiferent de corespunderea opiniilor lor cu cele ale autorităților publice;
- c. respectarea poziției autorităților publice care au responsabilitate și răspundere pentru luarea deciziilor;
- d. deschidere, transparență și răspundere;
- e. receptivitate, toți actorii fiind obligați să ofere un feedback adecvat;
- f. nediscriminare și incluziune, astfel încât toate vocile, inclusiv vocile celor mai puțin privilegiați și celor mai vulnerabili, să poată fi auzite și luate în considerare;
- g. egalitatea de gen și participarea egală a tuturor grupurilor, inclusiv a celor cu interese și nevoi speciale, cum ar fi tinerii, persoanele în vârstă, persoanele cu dizabilități sau minoritățile;
- h. accesibilitate prin utilizarea unui limbaj clar și a mijloacelor adecvate de participare, offline sau online, și pe orice tip de dispozitiv.

IV. Fundamentele participării civile la luarea deciziilor politice

5. Participarea civilă trebuie să aibă drept scop oferirea, colectarea și canalizarea opiniilor persoanelor, direct sau prin intermediul ONG-urilor și/sau reprezentanților societății civile, asigurând un schimb de informații și opinii care să informeze privind procesul de luare a deciziilor, în vederea satisfacerii necesităților populației.

6. Participarea civilă trebuie să fie garantată prin mijloace adecvate, structurate și transparente, inclusiv, dacă este necesar, prin măsuri legislative sau de reglementare care ar putea include dispoziții pentru soluționarea cererilor de recurs sau de despăgubire în caz de nerespectare. Orice

limitări sau restricții ale participării trebuie definite în mod clar în acest cadru și trebuie să fie în conformitate cu Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și cu jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului.

7. Participarea civilă trebuie să fie posibilă la diferite etape ale procesului de luare a deciziilor întreprinse de autoritatea publică investită cu competențele corespunzătoare.
8. Informațiile trebuie să fie ușor accesibile, transparente și la dispoziția publicului, cu excepția informațiilor clasificate din motive clar definite prin lege sau a informațiilor restricționate din motive de protecție a datelor, în conformitate cu convențiile pertinente ale Consiliului Europei și cu alte obligații internaționale.
9. Informațiile adecvate trebuie furnizate în timp util pentru a permite o contribuție substanțială, atât timp cât deciziile sunt încă reversibile.
10. Autoritățile publice trebuie să planifice și să gestioneze participarea civilă și să definească în mod clar obiectivele, actorii, procesul, intervalul de timp și metodele utilizate.
11. Autoritățile publice trebuie să furnizeze informații complete și actualizate cu privire la procesul de luare a deciziilor și la procedurile de participare.
12. Autoritățile publice trebuie să depună eforturi pentru a evita împovărarea excesivă a persoanelor, ONG-urilor și a societății civile în general în procesul participării civile și pot întreprinde măsurile necesare pentru a facilita participarea.
13. În cazul în care autoritățile publice oferă un anumit sprijin persoanelor, ONG-urilor sau societății civile în general în procesul participării civile, acestea trebuie să facă acest lucru în așa fel ca să evite influențarea sub orice formă a rezultatului exercițiului de participare.
14. În caz de necesitate, trebuie să fie instituite sau dezvoltate organe de coordonare în vederea inițierii și gestionării proceselor de participare civilă, organismele necesare coordonării, cu condiția ca rolul lor să fie clar definit, evidențiat și susținut.
15. Autoritățile publice și ONG-urile ar putea încheia acorduri-cadru de cooperare pentru susținerea participării civile.
16. Intervalul de timp planificat trebuie să ofere, cu excepția circumstanțelor excepționale și bine definite, oportunități suficiente pentru a pregăti și a prezenta în mod corespunzător contribuții constructive. În mod similar, recurgerea la proceduri restrânse și/sau proceduri care implică un număr limitat de actori trebuie să aibă loc numai în circumstanțe excepționale și din motive justificate.
17. Domeniul de aplicare și metoda participării civile trebuie să fie proporționale cu problema în cauză. Autoritățile publice trebuie să solicite o gamă cât mai largă de contribuții, inclusiv din partea grupurilor de persoane marginalizate, dezavantajate și vulnerabile.
18. Autoritățile publice nu trebuie să ia o decizie finală până la sfârșitul procesului de participare civilă pe care l-au lansat, cu excepția unor circumstanțe excepționale și cu condiția prezentării unor justificări clare.

V. Tipuri de participare civilă

19. Participarea civilă la luarea deciziilor poate avea forme diferite, printre care: furnizarea de informații, consultare, dialog și implicare activăⁱ.

Furnizarea de informații

20. În toate etapele procesului de luare a deciziilor, toate informațiile pertinente trebuie prezentate într-un limbaj clar și ușor de înțeles și într-un format adecvat și accesibil, fără anumite obstacole administrative nejustificate și, în principiu, gratuit, în conformitate cu principiile datelor deschiseⁱⁱ.

21. Autoritățile publice trebuie să ofere acces cât mai larg, atât offline, cât și online, la documentele și informațiile cheie, fără restricții privind analiza și reutilizarea acestor informații.

Consultare

22. Consultarea permite autorităților publice să colecteze opiniile persoanelor, ONG-urilor și societății civile în general cu privire la o anumită politică sau un subiect în cadrul unei proceduri oficiale.

23. Consultarea poate fi efectuată prin diverse mijloace și instrumente, de exemplu, întruniri, audieri publice, focus grupuri, sondaje, chestionare și instrumente digitale.

24. Autoritățile publice trebuie să ofere un feedback public privind rezultatul consultărilor, în special informații care să motiveze orice decizie finală.

Dialog

25. Dialogul este un proces structurat, de lungă durată și bazat pe rezultate, întemeiat pe interesul reciproc în schimbul de opinii între autoritățile publice, persoane, ONG-uri și societatea civilă în general.

26. Autoritățile publice, ONG-urile și societatea civilă în general pot examina oportunitatea creării unor platforme diferite, ca spațiu permanent pentru dialog și participare. Aceste platforme pot include audieri publice regulate, forumuri publice, consilii consultative sau structuri similare.

Implicare activă

27. Implicarea activă se referă la oportunitățile de participare civilă la procesul de luare a deciziilor oferite de autoritățile publice persoanelor, ONG-urilor și societății civile în general, care se extind dincolo de furnizarea de informații, consultare sau dialog. Aceasta poate include grupuri de lucru sau comitete pentru elaborarea în comun a documentelor, precum și a politicilor și a legilor, care pot fi adoptate, în cele din urmă, printr-o decizie a autorității publice competente.

28. În cazul în care există grupuri de lucru sau comitete mixte, autoritățile publice trebuie să adopte criterii și procese transparente pentru reprezentarea persoanelor, a ONG-urilor și a societății civile în general.

29. Diferite tipuri de parteneriate între autoritățile publice, ONG-uri și reprezentanții societății civile pot fi adecvate în diferite etape ale procesului decizional și pot include parteneriate legate de realizarea deciziilor.

VI. Măsuri de implementare

30. Pentru a permite participarea civilă, statele membre trebuie să utilizeze cât mai pe larg aceste linii directoare și să asigure difuzarea acestora pentru ca autoritățile publice să poată realiza măsuri de sensibilizare și să difuzeze pe larg liniile directoare, dacă este necesar, în limba (limbile) lor oficială(e). Acestea pot conține ghiduri, broșuri sau alte instrumente accesibile, atât offline, cât și

online, instruire pentru funcționarii publici și sprijin pentru măsurile de instruire pentru membrii societății civile.

31. Dacă este necesar, statele membre trebuie să adopte sau să adapteze orice norme și măsuri pentru ca autoritățile publice să poată utiliza aceste linii directoare.

32. Statele membre ar putea să examineze oportunitatea invitării societății civile:

- să comunice și să difuzeze informații despre oportunitățile de participare și să contribuie la facilitarea prezentării contribuțiilor de către segmentele largi ale societății civile în cauză;
- să contribuie la evaluarea implementării legilor și actelor normative privind participarea civilă.

33. Pentru a evalua experiența statelor membre în aplicarea practică a acestor linii directoare, Comitetul de Miniștri poate solicita de la Comitetul European pentru Democrație și Guvernare (CDDG) și de la Conferința Organizațiilor Internaționale Neguvernamentale (OING) a Consiliului Europei să asigure o monitorizare regulată și să ofere un feedback Comitetului de Miniștri.

34. Comitetul de Miniștri poate transmite aceste linii directoare Adunării Parlamentare, Comisarului pentru Drepturile Omului, Congresului Autorităților Locale și Regionale, Conferinței OING a Consiliului Europei și Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept („Comisia de la Veneția”) și invita aceste organisme să difuzeze și să utilizeze cât mai pe larg liniile directoare în propria lor activitate.

ANEXĂ la Liniile directoare privind participarea civilă la luarea deciziilor politice

Texte de referință

Consiliul Europei

Secretarul General

Raportul anual al Secretarului General privind starea democrației, drepturile omului și statul de drept în Europa – Populism – Cât de puternic este sistemul european de controale și echilibre?

[SG\(2017\)1](#)

Raportul anual al Secretarului General privind starea democrației, drepturile omului și statul de drept în Europa – imperativul pentru securitatea Europei

[SG\(2016\)1](#)

Raportul anual al Secretarului General privind starea democrației, drepturile omului și statul de drept în Europa – responsabilitatea comună pentru securitatea democratică în Europa

[SG\(2015\)1](#)

Raportul anual al Secretarului General privind starea democrației, drepturile omului și statul de drept în Europa – Raportul Secretarului General al Consiliului Europei

[SG\(2014\)1](#)

Convențiile Consiliului Europei

Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale

[ETS nr. 5](#)

Carta europeană a autonomiei locale

[ETS nr. 122](#)

Protocolul adițional la Carta europeană a autonomiei locale privind dreptul de a participa la treburile unei autorități locale

[CETS nr. 207](#)

Convenția europeană privind recunoașterea personalității juridice pentru organizațiile internaționale neguvernamentale

[ETS nr. 124](#)

Convenția privind participarea străinilor la viața publică la nivel local

[ETS nr. 144](#)

Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare

[ETS nr. 148](#)

Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale

[ETS nr. 157](#)

Carta Socială Europeană (revizuită)

[ETS nr. 163](#)

Convenția Consiliului Europei privind accesul la documentele oficiale

[CETS nr. 205](#)

Comitetul de Miniștri

- Recomandări

Recomandarea [CM/Rec\(2015\)3](#) privind accesul tinerilor din cartierele defavorizate la drepturile sociale

[CM/Rec\(2015\)3](#)

Recomandarea [CM/Rec\(2014\)7](#) privind protecția avertizorilor

[CM/Rec\(2014\)7](#)

Recomandarea [CM/Rec\(2014\)6](#) privind Ghidul drepturilor omului pentru utilizatorii de Internet

[CM/Rec\(2014\)6](#)

Recomandarea [CM/Rec\(2012\)2](#) privind participarea copiilor și a tinerilor sub 18 ani

[CM/Rec\(2012\)2](#)

Recomandarea [CM/Rec\(2011\)14](#) privind participarea persoanelor cu dizabilități la viața politică și publică

[CM/Rec\(2011\)14](#)

Recomandarea [CM/Rec\(2010\)7](#) cu privire la Carta Consiliului Europei privind educația pentru cetățenie democratică și educația pentru drepturile omului

[CM/Rec\(2010\)7](#)

Recomandarea [CM/Rec\(2010\)5](#) privind măsurile de combatere a discriminării pe motive de orientare sexuală sau identitate de gen

[CM/Rec\(2010\)5](#)

Recomandarea [CM/Rec\(2009\)2](#) privind evaluarea, auditul și monitorizarea politicilor de participare la nivel local și regional

[CM/Rec\(2009\)2](#)

Recomandarea [CM/Rec\(2009\)1](#) privind democrația electronică (e-democrația)

[CM/Rec\(2009\)1](#)

Recomandarea [CM/Rec\(2007\)14](#) cu privire la statutul juridic al organizațiilor non-guvernamentale din Europa

[CM/Rec\(2007\)14](#)

Recomandarea [CM/Rec\(2007\)2](#) privind pluralismul media și diversitatea conținutului mediatic

[CM/Rec\(2007\)2](#)

Recomandarea [Rec\(2006\)14](#) privind cetățenia și participarea tinerilor la viața publică

[Rec\(2006\)14](#)

Recomandarea [Rec\(2006\)1](#) privind rolul consiliilor naționale de tineret în elaborarea politicilor de tineret

[Rec\(2006\)1](#)

Recomandarea [Rec\(2004\)15](#) privind guvernarea electronică ("e-guvernarea")

[Rec\(2004\)15](#)

Recomandarea [Rec\(2004\)13](#) privind participarea tinerilor la viața locală și regională

[Rec\(2004\)13](#)

Recomandarea [Rec\(2003\)3](#) privind participarea echilibrată a femeilor și bărbaților la luarea deciziilor politice și publice

[Rec\(2003\)3](#)

Recomandarea [Rec\(2002\)2](#) privind accesul la documentele oficiale
[Rec\(2002\)2](#)

Recomandarea [Rec\(2001\)19](#) privind participarea cetățenilor la viața publică locală
[Rec\(2001\)19](#)

Recomandarea nr. R (98) 14 privind integrarea perspectivei de gen
[Rec\(98\)14](#)

- **Rezoluții**

Rezoluția [CM/Res\(2016\)3](#) cu privire la statutul participativ al organizațiilor internaționale neguvernamentale pe lângă Consiliul Europei
[CM/Res\(2016\)3](#)

- **Linii directoare**

Liniile directoare ale Comitetului de Miniștri al statelor membre privind protecția și promovarea drepturilor omului în societățile cu diversitate culturală
[CM/Del/Dec\(2016\)1249/4.6-app8](#)

- **Declarații**

Declarația privind Codul de bune practici pentru participarea civilă la procesul de luare a deciziilor
[Decl\(21/10/2009\)](#)

Declarația privind rolul mass-mediei comunitare în promovarea coeziunii sociale și a dialogului intercultural
[Decl\(11/02/2009\)](#)

Declarație: Transpunerea în realitate a egalității de gen
[CM\(2009\)68-final](#)

Declarația privind acțiunea Consiliului Europei pentru consolidarea protecției apărătorilor drepturilor omului și promovarea activităților acestora
[Decl\(06/02/2008\)](#)

Cea de-a 15-a Conferință a miniștrilor europeni responsabili de colectivitățile locale și regionale (Valencia, 15-16 octombrie 2007)

Declarația de la Valencia: Strategia pentru inovare și bună guvernare la nivel local (15-16 octombrie 2007)
[CM\(2008\)14-add](#)

Cea de-a 16-a Sesiune a Conferinței Consiliului Europei a Miniștrilor responsabili cu Amenajarea Teritoriului (CEMAT) (Nafplio, Grecia, 17 iunie 2014)

Declarația de la Nafplio: Promovarea democrației teritoriale în amenajarea teritoriului
[CM\(2014\)91](#)

Adunarea Parlamentară

- **Rezoluții**

Rezoluția 2096 (2016) „Cum pot fi prevenite restricțiile inadecvate ale activităților ONG-urilor din Europa?”

[Rezoluția 2096 \(2016\)](#)

Rezoluția 2095 (2016) privind consolidarea protecției și a rolului apărătorilor drepturilor omului în statele membre ale Consiliului Europei

[Rezoluția 2095 \(2016\)](#)

Rezoluția privind democrația în Europa: criza și perspectivele

[Rezoluția 1746 \(2010\)](#)

Rezoluția privind protecția „avertizorilor”

[Rezoluția 1729 \(2010\)](#)

Rezoluția 1589 (2017) privind cooperarea dintre Adunare și Conferința OING

[Rezoluția 1589 \(2007\)](#)

- Recomandări

Recomandarea 2086 (2016) „Cum pot fi prevenite restricțiile inadecvate ale activităților ONG-urilor din Europa?”

[Recomandarea 2086 \(2016\)](#)

Recomandarea 2085 (2016) privind consolidarea protecției și a rolului apărătorilor drepturilor omului în statele membre ale Consiliului Europei

[Recomandarea 2085 \(2016\)](#)

Recomandarea 1928 (2010) privind democrația în Europa: criza și perspectivele

[Recomandarea 1928 \(2010\)](#)

Recomandarea 1864 (2009) privind promovarea participării copiilor la deciziile care îi vizează

[Recomandarea 1864 \(2009\)](#)

Congresul puterilor locale și regionale

Carta Urbană Europeană II a Congresului: manifest pentru o nouă urbanitate (2008)

[European Urban Charter II](#)

Carta europeană revizuită privind participarea tinerilor la viața locală și regională

[\(21 mai 2003\)](#)

- Rezoluții

Rezoluția 385 (2015) privind promovarea cetățeniei active prin crearea de parteneriate cu societatea civilă

[Rezoluția 385 \(2015\)](#)

Conferința OING

Consiliul de experți privind dreptul ONG, revizuirea evoluției standardelor, mecanismelor și jurisprudenței 2013-2015

[OING Conf/Exp \(2015\) 2](#)

Consiliul de experți privind dreptul ONG, reglementarea activităților politice ale organizațiilor non-guvernamentale, 2015

[OING Conf/Exp \(2015\) 3](#)

Codul de bune practici pentru participarea civilă la procesul de luare a deciziilor

[CONF/PLE\(2009\)CODE1](#)

Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția)

Linii directoare comune ale Comisiei de la Veneția și Biroului OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind libertatea de asociere

[CDL-AD\(2014\)046E](#)

Comitetul European pentru Democrație și Guvernare (CDDG) – Grupul de lucru comun al CDDG și al Conferinței OING

Participarea civilă la procesele de luare a deciziilor – o prezentare generală a standardelor și practicilor în statele membre ale Consiliului Europei (mai 2016)

[\[ECNL-COE\]](#)

Textele altor organizații internaționale

Uniunea Europeană

Tratatul de la Lisabona de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului de instituire a Comunității Europene

[\(2007/C306/01\)](#)

Comunicarea Comisiei – Către o cultură consolidată de consultare și dialog – Principii generale și standarde minime pentru consultarea de către Comisie a părților interesate;

[COM/2002/0704](#)

Comisia Comunităților Europene COM (2001) 428, Cartea albă privind guvernarea europeană

[COM/2001/428](#)

Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE)

Recomandări privind îmbunătățirea participării asociațiilor în procesele de luare a deciziilor publice de la participanții la Forumul Societății Civile organizat pe marginea Reuniunii suplimentare privind dimensiunea umană din 2015 referitoare la libertățile de întrunire pașnică și de asociere, aprilie 2015

[HDIM.NGO/0033/15](#)

Organizația Națiunilor Unite

Pactul internațional privind drepturile civile și politice, semnat la 16 decembrie 1966, intrat în vigoare la 23 martie 1976, în conformitate cu articolul 49

[CCPR 16/12/1966](#)

Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități și Protocolul opțional

[Convention](#)

- **Consiliul ONU pentru Drepturile Omului**

Rezoluția privind promovarea și protecția tuturor drepturilor omului, drepturilor civile, politice, economice, sociale și culturale, inclusiv a dreptului la dezvoltare – Participarea egală la viața politică și publică

[A/HRC/33/L.28](#)

Recomandări practice pentru crearea și menținerea unui mediu sigur și favorabil pentru societatea civilă, pe baza bunelor practici și lecțiilor învățate, 11 aprilie 2016

[A/HRC/32/20](#)

Participarea egală la viața politică și publică: rezoluție adoptată de Consiliul pentru Drepturile Omului, 12 octombrie 2015

[A/HRC/RES/30/9](#)

Spațiul societății civile: rezoluție adoptată de Consiliul pentru Drepturile Omului, 3 octombrie 2014

[A/HRC/RES/27/31](#)

Spațiul societății civile: crearea și menținerea, în drept și în practică, a unui mediu sigur și favorabil: rezoluție adoptată de Consiliul pentru Drepturile Omului, 9 octombrie 2013

[A/HRC/RES/24/21](#)

- **Comitetul ONU pentru Drepturile Omului**

Comentariul general nr. 25: Dreptul de a participa la viața publică, dreptul de vot și dreptul de acces egal la serviciile publice (articolul 25), 27 august 1996

[CCPR/C/21/Rev.1/Add.7](#)

- **Comisia Economică a Organizației Națiunilor Unite pentru Europa**

Comisia Economică a Organizației Națiunilor Unite pentru Europa (UNECE), Convenția privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziilor și accesul la justiție în probleme de mediu („Convenția de la Aarhus”), 1998

[Convenția de la Aarhus](#)

ⁱ În conformitate cu definiția din Codul de bune practici pentru participarea civilă la procesul de luare a deciziilor.

ⁱⁱ Datele trebuie să fie complete, primare, furnizate în timp util, accesibile, procesabile la calculator, nediscriminatorii, fără drept de proprietate și fără licență, iar conformitatea trebuie să poată fi controlată.